

Dövlətin fındıq istehsalı və ixracı ilə bağlı təşəbbüsləri uğurlu nəticələr verir

Artıq emal müəssisələri fermerlərdən yaş fındığın 1 kiloqramını ötən illə müqayisədə 2 dəfə yüksək qiymətə - 5 manata alırlar

Hazırda ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, şimal-qərb bölgəsində yerləşən rayonlarda da həyat qaynayır. Ölkə üçün ənənəvi hesab olunan təsərrüfat sahələrinin yenidən dirçəldilməsi dinamikliyi dəfələrlə artırıb. İpəkqurdunun bəslənərək barama şəklində təhvil verilməsinin ardından tütün yığımına, hazırda isə bölgənin brend məhsullarından hesab olunan fındığın tədarükünə başlanılması ilə bölgədə işlər artıb.

Fındığın əsas vətənlərindən biri olan Qax rayonunda da avqustun əvvəlindən onun tədarükünə başlanıb. Rayonun kənd təsərrüfatı idarəsindən aldığımız məlumatda bildirilir ki, bu il bağlardan təxminən 3-4 min ton fındığın yığılacağı gözlənilir. Bu da keçən illə müqayisədə azdır. Lakin havaların yağışlı keçməsi səbəbindən builki məhsul daha keyfiyyətlidir.

Vacib məqamlardan biri də artıq fındıq bazarında sağlam rəqə-

bətə keçidin başlanmasıdır. Alıcıların çoxluğu, məhsulun isə əvvəlki ilə nisbətə az olması bazarda bir növ şok effekti yaradıb. Keçən ilin analoji dövründə 1 kiloqram yaş fındıq 2-2.50 manata satılırdısa, hazırda emal müəssisələri fındığın 1 kiloqramını fermerlərdən ikiqat qiymətə - 5-5.20 manata qəbul edirlər. Bu amil isə şübhəsiz ki, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin fındıq sahələrinin daha da genişləndirilməsi ilə bağlı tövsiyələrinə fermerlərin adekvat ca-

vab vermələrinə gücləndirici təsir göstərəcək.

Fındıqçılığın real vəziyyəti və bu sahədəki həlli-vacib məqamları onların öz dilindən eşitmək üçün istehsal və emal fəaliyyəti ilə məşğul olan insanlarla görüşməyə qərar verdik. Əvvəlcə rayon mərkəzinə yaxın hissədə yerləşən "Ata-Baba Fabrika" MMC-də olduq. Müəssisənin direktoru Rafiq Şixəmirovdan şirkətin adının mənası ilə bağlı soruşduq. Müsahibimiz fikrini yaylıq və payızlıq olmaq üzrə iki növ fındığın mövcudluğu ilə izah etdi. Bildirdi ki, ata-baba deyilən kimi payızlıq fındıqdan bəhs olunduğu aydınlaşır.

Müəssisənin 2006-cı ildən fəaliyyət göstərdiyini deyən sahibkar ölkə başçısının fındıqçılığa diqqət ayırmasını xüsusi dəyərləndirdi.

Onun fikrincə, bu yanaşma, əslində, kompleks karakter kəsb edir. Belə ki, həm fındıq bağlarının genişləndirilməsi fonunda daha çox məhsul bolluğuna nail olunur, digər yandan da ixracın stimullaşdırılmasına dəstək verilir. Konkret desək, ixraca yönəldilən məhsulun vergisinin 3 faizinin təkrar sahibkara qaytarılması özü vacib amillərdəndir.

Müsahibimiz deyir ki, fındığın alınması məqsədilə müqavilə bağlanan fermerlərin sayı ildən asılı olaraq 1200-1400 nəfər arasında dəyişir. Həmin fermerlər isə əsasən fındıqçılıqla daha intensiv məşğul olan Marsan, Turaclı, Tasmalı və Küdüllü kəndlərinin sakinləridir. Əsasən də istehsal həcmi təxminən 5-10 ton aralığında olan fermerlərə daha çox üstünlük verilir.

Bu il isə məhsul keçən illə müqayisədə təxminən 50 faizə qədər azdır. Reallıq isə fındıqçılıq üçün qəbul olunandır. Çünki bu həmişə belə olub. Məhsul 1 il az olanda növbəti il çox olur, yaxud da əksinə... Bununla belə məhsul keçən ildəkindən daha keyfiyyətlidir.

Avqustun 1-dən fındığın qəbuluna başladıklarını deyən müəssisə rəhbərinin sözlərinə görə, ilk başlanğıcda fındığın qəbulu 3.50 manata idisə, üstündən çox keçməmiş qiymətlər 4 manata, hazırda isə 5-5.20 manata çatıb. Həmin keçən il qəbul təxminən 2-2.50 manatdan başlayıb ən çoxu 4 manata kimi yüksəlmişdi. Məhsulun qiymətinə təsir göstərən amillərdən biri də bu il fındığın azlığıdır. Buna baxmayaraq, məhsulun keyfiyyəti qənaətbəxşdir.

Hər bir fermer gətirdiyi malın həcmi və keyfiyyətindən asılı olaraq aparılan qiymətləndirmə əsasında xəzinəyə yaxınlaşaraq pulunu götürüb gedir.

Müəssisənin özünün də balansında ümumilikdə 10 hektar fındıq bağı var. Bura da əlavə işçi qüvvəsi cəlb olunur. Fındığın qəbulu prosesində isə hələlik 35 nəfər çalışır. Sonradan çeşidlənmə prosesinə keçid zamanı say daha da artacaq. Ləpə Rusiya Federasiyası, Hollandiya, Almaniya, İtaliya və digər ölkələrə ixrac olunacaq.

Fındıq istehsalının artırılmasının vacibliyinə diqqət çəkən müsahibimizin sözlərinə görə, son zamanlara kimi Türkiyə dünyanın fındıq istehsalının 75 faizini təmin etməklə birinci, Azərbaycan isə 7-8 faizlə ikinci yerdə qərarlaşmışdı. Gürcüstan isə 5-6 faizlə üçüncü

pillədə idi. Hazırda Gürcüstanın ixracda və əkin bağlarında üstünlüyü yaranıb.

Şirkət Qorağan kəndi ərazisində özünün yeni fabrikinə tikəcək. Sənədləşmə işləri artıq yekunlaşmaqdadır. Bunun davamında sentyabrda tikintiyə, növbəti mövsümdə isə fəaliyyətə başlaması hədəf götürülür. Beləliklə də həmin müəssisə şimal-qərb bölgəsində fındığın qəbulu və emalı üzrə ən iri fabriklərdən biri olacaq. Müəssisənin seçildiyi ərazi də fındıq bağlarının yaxınlığındadır. Buradakı texnologiyalar əsasən Türkiyə istehsalı olacaq. Ümumilikdə isə yeni müasir müəssisənin tikintisi ölkə başçısının fındıq istehsalı və ixracı ilə əlaqədar Prezident İlham Əliyevin çağırışına cavab kimi dəyərləndirilməlidir.

Dövlətin fındıq istehsalı və ixracı ilə bağlı təşəbbüsləri uğurlu nəticələr verir

Əvvəli 1-ci səh.

Sabit Hacıyev isə fermer kimi fəaliyyət göstərməklə yanaşı, həm də fiziki şəxs olaraq fındığın qəbulu və emalı sahəsində də çalışır. İlk fəaliyyəti taxılçılıq olsa da, hazırda 15 hektar fındıq bağına sahibdir. 2013-ü ildən isə həm də Qax rayonunun Zəyəm kəndində fındığın qəbulu və emalı fəaliyyəti ilə məşğuldur. “Gilan” Holdingin təchizatçısı qismində fiziki şəxs olaraq 55 fermerlə müqavilə bağlayıb. Həmin fermerlərin bağ sahələrinin ümumi həcmi 500 hektara yaxındır. Ümumilikdə isə sahələr üzrə 600 ton yaş fındığın qəbulu gözlənilir.

Sahibkar deyir ki, üstün amillərdən biri artıq Azərbaycanın sərbəst şəkildə öz fındığını dünyaya çıxarmasıdır. Keçən il Azərbaycan fındığının 70-80 faizi Avropa bazarına yol tapıb. Həmçinin avropalılar istehsalat və emal müəssisələri ilə əvvəlcədən maraqlanırlar. Keyfiyyət meyarları onların standartlarına uyğun gəlmədiyi halda heç bir mü-

qavildən söhbət belə gedə bilməz. Hətta torpaqlarda kimyəvi maddələrin istifadə olunmaması ilə əlaqədar kənd təsərrüfatı idarəsindən arayıb da alıblar. Bütün analizlərin yüksək səviyyədə olması mütləqdir.

Fındıqçılığın əsas problemlərindən biri bu sahədə maarifləndirmənin zəif aparılmasıdır. Ona görə də bağ sahibi olan insanların çoxu nə fındığa qulluq haqqında məlu-

mata malikdir, nə də saxlanılmasına... Hər kəs də öz malını eyni vaxtda satmır. Biri təzə dəyən vaxtda, yaş halda fındığı satırsa, digəri bir qədər saxlayıb sonra daha baha qiymətə satmağı hədəfləyir. Lakin fındığın saxlanma yerinin düzgün seçilməməsi, düzgün qurudulmaması məhsulun yararsız vəziyyətə düşməsinə səbəb olur. Elə qeyd olunan səbəblərdən də keçən il fin-

dıq ixracatçıları satışla problem yaşadırlar. Fındığın tərkibində turşular, zərərli maddələr çıxdı. Bu da düzgün saxlanmanın olmaması səbəbindən baş verib. Nəticədə fındıqda atlatoksin deyilən xəstəlik aşkarlandı. Beləliklə də 20 ədəddən çox fındıq dolu tır geri qayıdışı oldu. İnsanlar xaricə mal çıxarmağa ehtiyatlandılar. Nəticədə yerində qiymət düşdü. Mövsümün əvvəlində xaricə ləpə 6 dollara satıldığı halda, sonrakı proseslərin təsiri altında 4 dollara düşdü.

Həmçinin fındıqçıları narahat edən məsələlərdən biri də bu günə kimi onları birləşdirən assosiasiyanın olmamasıdır. Halbuki buna ehtiyac olduqca böyükdür. Hər bir emal müəssisəsinin və ya fermerin ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərməsi, koordinasiyanın olmaması isə şübhəsiz ki, ümumi işə mənfəi təsir edir. Real olaraq qarşıya çıxan problemlərin birgə həllini çətinləşdirir.

Əli SƏLİMOV,
“Azərbaycan”